Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2026-1266138	Datum opzoeking:	28/10/2026
Referentienummer:	Dendermonde, Leopoldlaan 105 3	Zoekdata:	42006D0813/00X000
Perceel:	42006D0813/00X000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Dendermonde afdeling DENDERMONDE 1 AFD, sectie D met perceelnummer 0813/00X000 [42006D0813/00X000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

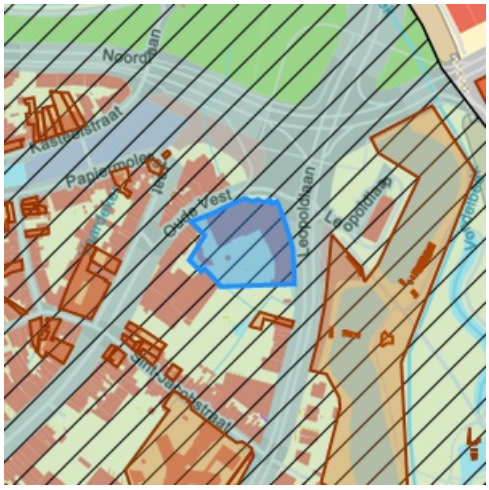
- Het onroerend goed is geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

Cultuurhistorische landschappen
Archeologische sites
Stads- en dorpsgezichten
Monumenten
Overgangszones

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Dendermonde**: (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas
Landschapelijk erfgoed
Archeologische zones
Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

Bufferzones
Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

Gewestelijk
Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

Beheersplannen
Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Dendermonde**: Archeologisch (detail zie bijlage)

Legende

Archeologische erfgoed elementen
Archeologische erfgoed gehelen
Bouwkundig erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingssites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedsite. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïnventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed
Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïnventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's
Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek
Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving
Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info
www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Digitaal Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Dendermonde, Leopoldlaan 105 3)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Dendermonde afdeling DENDERMONDE 1 AFD, sectie D met perceelnummer 0813/00X000 [42006D0813/00X000]

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Dendermonde

vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Dendermonde (Dendermonde)** Deze zone omvat de historische stadskern van Dendermonde.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11883

Beschermingbesluiten

- Historische stadskern Dendermonde - https://id.erfgoed.net/besluiten/5881
  Vaststellingsbesluiten

Wetenschappelijke inventaris

Historische stadskern van Dendermonde

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

Algemene Beschrijving

Het ontstaan en de historische evolutie van de Oost-Vlaamse stad Dendermonde wordt voor een groot deel bepaald door haar ligging bij twee rivieren, namelijk de Schelde en de Dender. De stad situeert zich in het overgangsgebied tussen de zandstreek in het noorden en de zandleemstreek in het zuiden, maar bevindt zich grotendeels op alluviale bodems van beide rivieren. In de directe omgeving van de historische kern, buiten het alluvium bevinden zich hoofdzakelijk zandleembodems (droge lichte, matig droge, droge en matig natte zandleembodems) en enkele matig droge en matig natte lemige zandbodems die lokaal opduiken. In het alluvium van beide rivieren komen sterk en zeer sterk gleyige kleibodems voor. De historische kern is gelegen in een laag gebied variërend tussen 4,5 m en 7 m TAW. Door de uitgestrekte bebouwde oppervlakte is de oorspronkelijke microtopografie en bodemgesteldheid in de oudste stadskern niet gekend. Op het gewestplan staat de historische kern bijna volledig ingekleurd als woongebied, met enkele kleinere gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut. De oostelijke, zuidelijke en westelijke stadsranden, waar zich relicten van de voormalige bastions en bijhorende waterpartijen situeren zijn als parkgebieden en gebieden voor dagrecreatie ingekleurd.

Archeologische nota

Over het pre-middeleeuwse Dendermonde zijn weinig gegevens gekend. Wel is er een hele reeks eind 19de- en begin 20ste-eeuwse vondsten die aan het licht gekomen zijn bij de indijkings- en baggerwerken van de Schelde en de Dender. Het gaat hierbij voornamelijk om steentijdmateriaal en *archaeologica* uit de brons- en ijzertijd. In de periode 1933-1935 werd op de Zwijvekekouter een Merovingisch grafveld onderzocht (late 5de tot vroege 8ste eeuw). Deze site bevindt zich ongeveer 1 km ten westen van de historische stadskern. In de omgeving van deze vindplaats werden eveneens twee Romeinse brandrestengraven aangetroffen (Verlaeckt 1999, 41-42).

De oudste verwijzing naar de stad gaat terug tot 1087 in de naam van de toenmalige heer, Rainghotus de Thenremonde (Buyse e.a. 2007, 6). In oorsprong zijn er twee kernen te onderscheiden van waaruit de stad zijn groei zou kennen. Een eerste situeert zich op de rechter Denderoever ter hoogte van de Koornaard, thans Vlasmarkt geheten, met in het zuidwestelijk deel van dit marktplein de Sint-Janskapel (Dhaenens 1961, 3). De tweede kern situeerde zich op de linkeroever van de Dender waar de door de Vis- of Borchtgracht omsloten burcht van Dendermonde gelegen was. Ten westen van het burchtareaal situeerde zich het voorhof dat thans de Grote Markt van Dendermonde vormt. Beide kernen waren door een brug over de Dender met elkaar verbonden. De heren van Dendermonde, die ook voogd waren van de Gentse Sint-Baafsabdij, zorgden voor de uitbouw van de pre-stedelijke nederzetting. Zo ontwikkelde Dendermonde zich tot een belangrijk centrum dat in 1233 stadsrechten kreeg van Robrecht van Bethune.

De burcht zelf, waarvan de oprichting zich mogelijk uit de 10de eeuw dateert (Buyse e.a. 2007, 32), bevond zich op een eiland dat in het oosten door de Dender begrensd werd en in het westen en noorden door de Visgracht of de Borchtgracht. Archeologische informatie over de burchtzone zelf ontbreekt tot vandaag. Door het archeologisch onderzoek voorafgaand aan de heraanleg van de Grote markt in 2002-2003, kwam wel meer inzicht in de ontstaansgeschiedenis van het voormalige voorhof van de burcht van de heren van Dendermonde. Men stelde vast dat dit voorhof door een gracht was omsloten. De Grote Markt vertoont aan de zuid- en westzijde een gebogen verloop die deze oorspronkelijke omgrachting reflecteert. De gracht sloot ter hoogte van het Vleeshuis aan op de Kerkgracht,

vandaag de Kerkstraat, die vermoedelijk uitmondde in de Visgracht. In het oostelijk deel van dit voorhof werd een deel van een kerkhof aangesneden, evenals de mogelijke resten van de burchtkapel (Buyse e.a. 2007, 11-42). Dendrochronologisch onderzoek op een funderingsbalk van deze kapel gaf een kapdatum van na 1040 aan. Twee van de bewaarde houten lijkkisten uit het bijhorende grafveld werden eveneens onderworpen aan dendrochronologisch onderzoek. Dit toonde aan dat dit kerkhof zeker in gebruik bleef tot 1077. De gracht die de voorburcht omsloot bedroeg ongeveer 15 m met een maximale diepte van 2 m. Twee balken van de grachtbeschoeiing werden met 14C-datering gedateerd tussen 1010 en 1170. In de eigenlijke grachtvulling konden drie fasen vastgesteld worden waarbij de laatste heruitgraving in de loop van de 12de eeuw plaats vond. Deze gracht met defensieve functie zou stilaan opgevuld geraken en op het eind van de 13de-begin 14de eeuw werd zij definitief gedempt en men voorzag het zo ontstane marktplein van een natuurstenen verharding. Op dit marktplein werden een aantal publieke gebouwen opgericht zoals het vleeshuis, de lakenhalle en het belfort. Op dezelfde rechter Denderoever ten westen van het burchtareaal liet de heer van Dendermonde in de 11de eeuw een kerk oprichten die aan Onze-Lieve-Vrouw toegewijd was. Door de bevolkingstoename zal in de loop van de 13de eeuw deze kerk vervangen worden door een kerkgebouw in gotische stijl. Tot vandaag vormt ze de kerk van de Onze-Lieve-Vrouwparochie.

Geen enkele historische bron geeft aan wanneer de eerste stadsversterking werd opgericht. Een eerste verwijzing naar de versterking is er in een oorkonde uit de late 12de eeuw (1190). Het gaat om een oorkonde over de toltarieven op de Dender voor het transport van en naar Aalst. Hierin wordt er gesproken over een *portas aquarium*, een waterpoort op de Dender. Wat een bewijs is dat er op dat ogenblik al een stadsversterking aanwezig was, en dit wellicht zowel op linker- als op rechteroever. Het deel ten noorden van de Dender begon ter hoogte van de Vliet, vandaag de Vondelbeek, draaide naar het oosten toe rond de Onze-Lieve-Vrouwkerk om verder oostwaarts aan te sluiten op de Schelde. Een stuk van het westelijk en het noordelijk deel van dit tracé stemt overeen met de huidige Lodewijk Dosfelstraat en de Noordlaan. Op de rechteroever vormde de Torengracht die begon aan de Vliet de oudste stadswal die in het noorden aansloot op de Dender. Deze werd vervolgens uitgebreid met een tweede stadswal, de Vest, waardoor de stad aan de oostzijde over een dubbele omgrachting beschikte. Het tracé van deze meest oostelijke gracht weerspiegelt zich in de huidige Sint-Rochusstraat en de Oude Vest. De parallel verlopende gracht aan de stadszijde is nog grotendeels te volgen in de perceelsstructuur. In de loop van de 13de eeuw wordt de eerste stadsomwalling op de rechteroever uitgebreid. De nieuwe stadswal vertrok eveneens aan de Vliet, maakte een bocht omheen het nieuwe en oude begijnhof en omsloot vervolgens de parochiekerk en een deel van de parochie Sint-Gillis. In 1214-1221 was ter hoogte van de parochiekerk het Sint-Gillishospitaal gevestigd waaraan deze parochie haar naam dankt. Dit hospitaal werd in 1223 omgevormd tot cisterciënzerinnenklooster. Het klooster zou in 1228 verhuizen naar de buiten de stadsmuren gelegen Zwijvekekouter, vanwaar haar naam, abdij van Zwijveke. De gewezen kloosterkerk werd de parochiekerk van Sint-Gillis. Het begijnhof dat zich eveneens in het stadsgedeelte op de rechter Denderoever situeert ontstond waarschijnlijk tussen 1260 en 1272. In 1288 namen de meeste begijnen hun intrek in een volledig omwald begijnhof. In dit stadsgedeelte situeerde zich later ook het birgittinessenklooster dat gesticht werd in 1466.

In de tweede helft van de 14de eeuw, toen de stad onder het rechtstreeks bestuur viel van de Vlaamse graaf Lodewijk van Male werden de stadswallen verstevigd en uitgebreid (Buyse e.a. 2007, 17-21). In 1380 bij de inname van de stad door de Gentenaars werden de stadspoorten en de omwalling sterk beschadigd. De heropbouw van de stadsmuren zou verscheidene jaren in beslag nemen. De nieuwe stadsomwalling had bakstenen stadsmuren die op regelmatige afstand voorzien waren van torens en stadspoorten ter hoogte van de invalswegen (Buyse e.a. 2007, 14-15). Deze laatmiddeleeuwse stadsomwalling, zoals ze onder meer te zien is op het stadsplan van Jacob van Deventer uit 1565, blijft tot op heden bewaard in de ruimtelijke structuur van de huidige stad. Op de rechteroever stemt ze overeen met de huidige Begijnhoflaan in het westen, de Zuidlaan in het zuiden en meer naar het oosten toe met de Leopold II-Laan.

In de periode 1577-1578 werd omwille van de evoluties in de toenmalige artillerie door het stadsbestuur beslist om de middeleeuwse stad te moderniseren tot een gebastioneerde versterking (Dhaenens 1961, 10-11). De gravure van Sanderus uit 1641 geeft een goed beeld van de stad in zijn 17de-eeuwse vorm. In 1706, tijdens de Spaanse Successieoorlog werd de stad grotendeels in puin geschoten. Hierop volgde een heropbouw in 1708 naar de principes van maarschalk-architect Vauban. Op het eind van de 18de eeuw liet Jozef II de versterking ontmantelen, maar na het Congres van Wenen werd de stad vanaf 1816 opnieuw versterkt, als onderdeel van de Wellingtonlinie tegen Frankrijk. Tot vandaag zijn aan de zuidwest-, zuid- en oostzijde van de stad relicten bewaard van de bastions met bijhorende waterpartijen. De verdwenen bastions rondom de stad zijn ook nog vrij goed in de huidige percelering te traceren.

Eind jaren ‘70 en vooral tijdens de jaren ’80 en ’90 van vorige eeuw werden door de Werkgroep Archeologie en Monumentenzorg van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde, talrijke werfcontroles en kleinschalige archeologische onderzoeken uitgevoerd in de Dendermondse binnenstad (Verlaeckt 1999, 42-44). In het begin van deze eeuw volgen enkele middelgrote tot grote archeologische projecten, voorafgaand aan infrastructuur- of bouwprojecten.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingskern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en

behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdend met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimten tussen de bebouwde kern en strategische elementen, zoals de rivieroever, worden opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

BAUWENS-LESENNE M. 1962: *Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Oost-Vlaanderen : vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen*, Oudheidkundige repertoria II, Brussel.

BEECKMAN D. & GOUDIE-FALCKENBACH E. 2006: Noodonderzoek Grote Markt 19, Dendermonde: een laatmiddeleeuwse beerput en de muur van een "steen" (O.Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 29, 7-8.

BEECKMAN D. & LAMBRECHT G. (eds.) 2007: *De Cop doorgespoeld. Een 16e-eeuwse beerputvulling anders bekeken*, Dendermonde.

BOVYN M. 1976: Ontstaan en ontwikkeling van Dendermonde, Groot-Dendermonde, *Gedenkschriften van de Geschiedkundige kring van het Land van Dendermonde*, reeks IV, deel 2, 166-173.

BUYSE P., MEGANCK L., VANDEWEGHE E. & VERVOORT R. 2007: *De Grote Markt van Dendermonde van boven tot onder bekeken*, Kleine cultuurgidsen, Gent.

DAUWE J. 1985: De militaire gebouwen van de vestingsstad Dendermonde naar de Atlas van Nicolas Jamez (1755), *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, vierde reeks, deel 6, 62-67.

DE POTTER F. & BROECKAERT J. 1889-1893: *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, reeks 4. Arrondissement Dendermonde*, 3 delen, Gent.

DE VLAMINCK A. 1998: *De stad en de heerlijkheid Dendermonde. Geschiedkundige opzoekingen. II. Oorsprong en plaatsbeschrijving van Dendermonde*, 5-102, Staden (heruitgave *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, reeks I, deel 3 & 4, reeks II deel 1 & 3).

GOUDIE FALCKENBACH E., Ryssaert C., BRION M., CASTEX D., ROUSIC M., COLOMBO A. & KNEUVELS D. 2012: Archeologisch onderzoek in Dendermonde op de site van het voormalige Birgitinessenklooster Maria Troon, *Archaeologia Mediaevalis* 35, 142-149.

GOUDIE FALKENBACH E., RYSSAERT C., CASTEX D., ROZIK M., COLOMBO A., BRION M. & KNEUVELS D. 2012: *Archeologisch onderzoek Dendermonde - site Mariatroon, Brusselsestraat/Zuidlaan*, Antea Archeologie Rapporten 07/2012.

HEYVAERT B. 2012: *Archeologische observaties Oude Vest - Leopold II-laan Dendermonde*, onuitgegeven rapportage vondstmelding.

JANSSENS D. e.a. 2012: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Oude Vest 10-18*, Dendermonde, BAAC Vlaanderen Rapport 33.

REYNS N. & BRUGGEMAN J. 2011: *Archeologisch vooronderzoek Dendermonde - Kerkstraat 42*, Rapporten All-Archeo bvba 051, Bornem.

STROOBANTS A. 1981: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (1980) (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 4, 41-42.

STROOBANTS A. 1982: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 5, 52-53.

STROOBANTS A. 1983: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (O.Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 6, 45-46.

STROOBANTS A. 1984: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (O.-Vl.), *Archeologia Mediaevalis* 7, 51.

STROOBANTS A. 1986: Archeologisch onderzoek in de Sint-Gilliskerk te Dendermonde (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 9, 37.

STROOBANTS A. 1987: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (O.-VL.), *Archaeologia Mediaevalis* 10, 60.

STROOBANTS A. 1988: Archeologisch onderzoek te Dendermonde (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 11, 64-65.

STROOBANTS A. 1989: Stadsarcheologisch onderzoek te Dendermonde (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 12, 55.

STROOBANTS A. 1992: Stadsarcheologisch onderzoek te Dendermonde, *Archaeologia Mediaevalis* 15, 55-56.

STROOBANTS A. 1993: Stadsarcheologisch onderzoek te Dendermonde (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 16, 65-66.

STROOBANTS A., HANSSENS F., STEYAERT D., LEYBAERT J. & VAN VOSSOLE M. 1980-1981: Archeologisch kroniek, Dendermonde 1979-1980, *Gedenkschriften van de Oudheidkundige kring van het Land van Dendermonde*, 4de reeks, deel 5.

STROOBANTS A. & PÉE L. 1981: *De abdij van Zwijveke 1223-1981*, Dendermonde.

TAELMAN E. & URMEL L. 2008: *Archeologisch proefonderzoek Oude Vest Dendermonde*, onuitgegeven rapport.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.

VAN DOORSELAER A. 1958: *De Merovingische begraafplaats te Sint-Gillis-bij-Dendermonde*, Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde, Bijzondere Uitgaven, 17, Dendermonde.

VAN DOORSELAER A. & OPSTEYN L. 1999: Saksische brandrestengraven op de Zwijvekekouter te Dendermonde, *VOBOV-info* 50, 15-22.

VERLAECKT K. 1999: Dendermonde archeologisch bekeken: een beknopte historiek, *VOBOV-info* 50, 42.

VERVOORT R. 2004: Graven onder de markt: archeologisch onderzoek op de Grote Markt te Dendermonde (O-Vl.). Eerste resultaten opgravingscampagne 2002-2003, *Archaeologia Mediaevalis* 27, 102-106.

VERVOORT R. 2006: Vier jaar archeologisch onderzoek in Dendermonde, *VOBOV-info* 63, 12-28.

VERVOORT R. 2006: Opgravingen in Dendermonde (Kerkstraat-Sas): site toekomstige stadsbibliotheek (O.-Vl), *Archaeologia Mediaevalis* 29, 121-122.

VERVOORT R. 2007: Archeologisch onderzoek naar het Birgittinessenklooster, *Cronycke. Mededelingenblad van de Oudheidkundige Kring van Dendermonde* 23, september 2007, 7-10.

YPERMAN W. 2009: *"Au Port" archeologisch onderzoek aan de Noordlaan - Kasteelstraat te Dendermonde*, AS- Rapportage 2008 – 28, Mechelen.

YPERMAN W. 2010: *Archeologisch onderzoek in Huis Van Winckel (Dendermonde - Oost-Vlaanderen)*, AS - Rapportage 2008 - 31.

http://www.dendermonde.be/file_uploads/11535.pdf (geraadpleegd op 30 juli 2014).

http://www.dendermonde.be/product.aspx?id=1550 (geraadpleegd op 30 juli 2014).

http://www.dendermonde.be/product.aspx?id=1937 (geraadpleegd op 30 juli 2014).

Is aangeduid als

- **Dendermonde (Dendermonde)** Deze zone omvat de historische stadskern van Dendermonde.

Omvat

- **Brusselsestraat 90 (Dendermonde)** Op deze locatie vonden verschillende opgravingscampagnes plaats.
- **Dijkstraat, Oude Vest (Dendermonde)** Na een archeologisch vooronderzoek vond een archeologische opgraving plaats.
- **Begijnhof (Dendermonde)** In totaal werden tijdens het terreinwerk 170 sporen vastgesteld waarvan 167 bodemsporen archeologisch relevant. Algemeen is voor wat betreft de opgravingszone de sporendichtheid hoog. Er waren hier maar twee spoor categorieën aanwezig, namelijk grafkuilen in functie van menselijke inhumaties en afval-/puinkuilen.
- **Begijnhoflaan 28 (Dendermonde)** Tijdens restauratie- en bouwwerken in het Sint-Alexiusbegijnhof te Dendermonde werd een bakstenen grondwaterput met bijhorende funderingsmassieven aangetroffen.
- **Begijnhoflaan (Dendermonde)** Bij graafwerken werden resten van een gemetseld funderingsmassief van vermoedelijk Bastion VIII aangetroffen.
- **Beurzestraat (Dendermonde)** In functie van de rioleringswerken werden in de Beurzestraat verschillende sonderingen uitgevoerd om data te verzamelen over de ondergrond.
- **Brusselsestraat 83 (Dendermonde)** Een proefputtenonderzoek werd uitgevoerd in kader van geplande graafwerken in de tuinzone van het plangebied (313m²). In totaal werd ca. 12m² onderzocht door middel van proefputten. Dit gebeurde middels drie werkputten. Er zijn geen relevante archeologische sporen, vondsten of lagen aanwezig binnen de maximale uitgravingsdiepte met buffer.
- **Dijkstraat 120 (Dendermonde)** Tijdens afbraakwerkzaamheden op het huisnummer Dijkstraat 120 kon in 1980 de achterbouw van de ernaast gelegen woning nr. 116-118 bouwkundig en archeologisch onderzocht worden.
- **Dijkstraat 65 (Dendermonde)** Naar aanleiding van de geplande bouw van een ééngezinswoning in de Dijkstraat, gesitueerd in

de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Dendermonde moest met een vervolgonderzoek in de vorm van een werfbegeleiding de historiek van de bewoning op twee percelen nagegaan worden.

- **Dijkstraat 76 (Dendermonde)** Een archeologisch onderzoek aan Dijkstraat 76 in 1980 bracht verschillende bewoningslagen aan het licht, variërend van de 14de tot de 17de eeuw, met onder meer vloertegels en een haardplaat.
- **Gentsesteenweg (Dendermonde)** Tijdens rioleringswerken werden de funderingen van deze stadspoort aangetroffen.
- **Gentsesteenweg (Dendermonde)** Bij rioleringswerken in de Kerkstraat ter hoogte van het kruispunt met de Donckstraat werd een houten riolering aangetroffen.
- **Gildenhof (Dendermonde)** Tijdens sloopwerkzaamheden en een terreinopwaardering vond een evaluerend terreinonderzoek plaats. Het onderzoek richtte zich op het vastleggen van de omvang, ligging en toestand van de Torregracht, inclusief vondsten en bodemopbouw, ondanks moeilijke natte omstandigheden.
- **Grote Markt (Dendermonde)** Samengevat tonen de opgravingen aan dat de Grote Markt evolueerde van een 11de-eeuws burchtneerhof met kapel en kerkhof naar een intensief gebruikte, onverharde marktruimte in de 12de-13de eeuw, vervolgens naar een geplaveid stedelijk plein rond 1300 en uiteindelijk naar het stedelijke centrum met lakenhalle en marktfuncties in de 14de eeuw.
- **Kerkstraat 42 (Dendermonde)** Naar aanleiding van een nieuwbouw op het terrein van Vereniging der Zusters van de H.-Vincentius van Dendermonde vzw vond een proefsleuvenonderzoek en een archeologische opgraving plaats.
- **Kerkstraat 47 (Dendermonde)** De oudste resten van bewoning uit de opgraving dateren uit de late middeleeuwen. De resten dateren uit de 15de eeuw en mogelijk zelfs uit de 14de eeuw. Het gaat meer bepaald om muren. Uit de nieuwe tijd werden ook muurresten, een kelder, een cisterne, een beerput en een gracht opgegraven. Sporen uit de nieuwste tijd omvatten opnieuw muurresten en puinkuilen. De site toont het onafgebroken gebruik van het terrein vanaf de late middeleeuwen.
- **Kerkstraat 68 (Dendermonde)** Bovenaan de stratigrafie bevinden zich pakketten tuinaarde, gevolgd door puinrijke humeuze lagen. De bovenste pakketten zijn te dateren in de 19de eeuw, de oudste dateerbare laag is te situeren in de tweede helft van de 15de tot de eerste helft van de 16de eeuw. Hieronder bevindt zich een middeleeuwse cultuurlaag. In totaal zijn er 49 lagen, 22 grondsporen en 20 muren geregistreerd. Een aantal muren behoort tot de 16de eeuw maar ook 19de eeuwse bebouwing is aangetroffen.
- **Kerkstraat (Dendermonde)** Naar aanleiding van rioleringswerken vond een noodopgraving plaats.
- **Leopoldlaan 12A (Dendermonde)** Bij infrastructuurwerken werden de gewelfde kelders onder bastion V toegankelijk gemaakt. De aangetroffen kelders zijn wellicht in verband te brengen met de kazematten binnen het bastion. De structuren blijven bewaard.
- **Brusselsestraat 90 (Dendermonde)** De opgraving van 2013 op de site Maria Troon (fase II) bracht archeologische resten aan het licht die de ontwikkeling van het terrein vanaf de late 13de eeuw tot de recente tijd documenteren.
- **Leopoldlaan (Dendermonde)** Binnen het plangebied werd een proefput uitgevoerd in twee vlakken. Er werden enkel verstoringen en ophogingslagen aangesneden. De moederbodem werd niet bereikt.
- **Oude Vest (Dendermonde)**
- **Noordlaan (Dendermonde)** De locatie betreft de archeologische vondsten en restanten van de stadsmuren aan de Noordlaan.
- **Oude Vest 150 (Dendermonde)** De historische kelder t.h.v. huisnummer 152 is geregistreerd, deze wordt in situ behouden en gedempt.
- **Oude Vest 10-18 (Dendermonde)** Het archeologisch vooronderzoek aan de Oude Vest 10-18 in Dendermonde, uitgevoerd in 2012, bracht sporen aan het licht die voornamelijk dateren uit de 17de en 18de eeuw.
- **Oude Vest 77 (Dendermonde)** Op basis van het vooronderzoek deelt men het projectgebied in in drie zones met bewoningssporen uit de late middeleeuwen en de 18-19de eeuw, ontginningssporen uit de late middeleeuwen. De centrale zone bevat sporen van de eerste stadsversterking van Dendermonde. Ook sporen van achtererven van de Dijkstraat en de Oude Vest en sporen van ambachtelijke activiteiten zijn hier geregistreerd. De bewoningssporen langs de Oude Vest dateren tot in de 15de - 16de eeuw en mogelijk tot in de 14de eeuw.
- **Heldenplein (Dendermonde)** In de eerste helft van de 13de eeuw kwam een gedeelte van de gemeente Sint-Gillis-Zwijveke binnen de stadsmuren van Dendermonde te liggen. Hierbij besloot men een nieuwe parochiekerk gewijd aan Sint-Egidius of Sint-Gillis in gotische stijl op te richten.
- **Brusselsestraat 67 (Dendermonde)** Bij een controle werd de gracht die de grens vormde tussen de tuin van de pastorie en het gewezen kerkhof teruggevonden.
- **Sint-Jorisgilde (Dendermonde)** Het noodonderzoek aan de Sint-Jorisgilde locatie in Dendermonde in 1992 bracht funderingsresten, twee ronde bakstenen putten en diverse ophogingslagen aan het licht, met sporen daterend van de 12de tot 19de eeuw.
- **Sint-Rochusstraat (Dendermonde)** Op de plaats van de vroegere Sint-Rochuskapel en het braakliggende terrein op de hoek van de Begijnhoflaan met de Sint-Rochusstraat vond een archeologisch onderzoek plaats.
- **Kerkstraat (Dendermonde)** Archeologisch noodonderzoek uitgevoerd in 2005-2006 naar aanleiding van de bouw van de nieuwe stadsbibliotheek. De resultaten werden in 2023-2026 opnieuw uitgewerkt binnen het syntheseonderzoek naar de evolutie van Dendermonde.
- **Brusselsestraat 23-25 (Dendermonde)** Collectorwerken in de Brusselsestraat 23-25 in 1999 bracht resten van de Torregracht aan het licht.
- **Tragel 32-37 (Dendermonde)** Bij een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem aan de hand van proefsleuven werden restanten aangetroffen van de 19de-eeuwse stadsomwalling.
- **Vlasmarkt 19 (Dendermonde)** De aangesneden resten behoren tot verschillende bouwfasen van het huidige handelspand en zijn oudere voorganger(s) op dit perceel. De voornaamste vaststelling is dat er nog een laatmiddeleeuwse gebouwkern aanwezig is op het perceel. Bij uitbreiding is het waarschijnlijk dat binnen meerdere woningen in deze wijk rond de Vlasmarkt nog

middeleeuwse relicten aanwezig zijn. Ondanks de verwoestingen van de Eerste Wereldoorlog en de daaropvolgende heropbouw moet in de historische binnenstad zeker rekening gehouden worden met dit ondergrondse patrimonium bij bouw- en graafactiviteiten binnen bestaande woningen.
- **Vlasmarkt 27-31 (Dendermonde)** Tijdens het onderzoek konden heel wat nieuwe inzichten in de eerste stadsversterking van Dendermonde verkregen worden. Naast sporen van de stadsversterking werden ook nog verschillende andere sporen aangetroffen.

Is gerelateerd aan

- **Grote Markt (Dendermonde)** Tijdens het archeologisch onderzoek in het stadhuis van Dendermonde kon de evolutie van de site gevolgd worden van de 13de tot en met de 20ste eeuw.

Is deel van

- **Dendermonde (Dendermonde)**

Meer info

- https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140019